

(b) what is the amount of relief sanctioned by the Central Government to Assam; and

(c) whether the relief measures taken by State are adequate?

THE MINISTER OF WATER RESOURCES (SHRI V. C. SHUKLA):

(a) During recent floods in Assam, a total area of about 1,21,000 hectares including 29,600 hectares of cropped area have been affected.

(b) A total amount of Rs. 11.25 crores, out of Rs. 22.5 crores allocated by the Centre in the current year under Calamity Relief Fund for relief operations in the wake of natural calamities including floods, has been released to the State Government.

(c) Adequate relief measures on immediate basis have been provided.

ગુજરાત મેં સાર્વજનિક નલકૂપોની લગાયા જાના

3488. શ્રી રમસિંહ રાઠવા : ક્યા જલ સંસાધન મંત્રી યહ બતાને કી કૃત્તા કરેંગે કિ :

(ક) ક્યા ગુજરાત મેં વિશ્વ બૈક્સ કી સહાયતા સે સાર્વજનિક નલકૂપ લગાયે જાને કા કોઈ પ્રસ્તાવ હૈ;

(ખ) યदિ હાં, તો ઉસકા બ્યૌરા ક્યા હૈ;

(ગ) પિછળે તીન વર્ષોની દૌરાન ઇસ પ્રયોજન કે લિએ વિશ્વ બૈક્સ સહાયતા કા વર્ષ-વાર બ્યૌરા ક્યા હૈ;

(ઘ) ઉત્તે અવધિ કે દૌરાન વિશ્વ બૈક્સ કી સહાયતા સે કિન-કિન સ્થાનોની પર વે નલકૂપ લગાએ ગણે; ઔર

(ડ) વર્ષ 1992 મેં વિશ્વ બૈક્સ કી સહાયતા સે રાજ્ય મેં કિનને નલકૂપ લગાએ જાને કા પ્રસ્તાવ હૈ?

જલ સંસાધન મંત્રી (શ્રી વિદ્યાચરણ શુક્લ) (ક) જી, નહીં।

(ગ) ગુજરાત સરકાર ને સિંચાઈ નલકૂપોની નિર્માણ કે લિએ વિશ્વ બૈક્સ સહાયતા અથ તક પ્રાપ્ત નહીં કી હૈ।

(ખ), (ઘ) ઔર (ડ) પ્રશ્ન નહીં ઉઠાયે।

રાજસ્થાન સરકાર દ્વારા ટિહરી બાંધ કે જલ મેં અપને હિસ્ટે કો માગ

3489. શ્રી શિવ ચ઱ણ સિંહ : ક્યા જલ સંસાધન મંત્રી યહ બતાને કી કૃત્તા કરેંગે કિ :

(ક) રાજસ્થાન સરકાર ને ટિહરી બાંધ સે કિનને જલ કા હિસ્સા માગા હૈ;

(ખ) કેન્દ્રીય સરકાર કિનના જલ ઉપલબ્ધ કરાયેગી ઔર એસા કબ તક કિયા જાએગા; ઔર

(ગ) ઇસ સમ્વનધ મેં ક્યા કાર્યવાહી કી ગયી હૈ !

જલ સંસાધન મંત્રી (શ્રી વિદ્યાચરણ શુક્લ) : (ક) સે (ગ) રાજસ્થાન સરકાર ને રાજસ્થાન મેં ક્ષેત્રોની લિએ ટિહરી બાંધ પરિયોજના જલ કા 10 પ્રતિશત આંબાંટિત કરને કે વાસ્તે ઉત્તર પ્રદેશ સરકાર કો રાજી કરને કે લિએ કેન્દ્રીય સરકાર કો એક પત્ર લિખા હૈ। તદનુસાર યહ મામલા ઉત્તર પ્રદેશ સરકાર કે સાથ ઉઠાયા ગયા। ઉત્તર પ્રદેશ સરકાર ને રાજ્યસ્થાન સરકાર કો જુલાઈ, 1988 મેં તથા ઇસ મંત્રાલય કો સિસ્ટમબાર, 1988 મેં સૂચિત કિયા કિ ટિહરી બાંધ પરિયોજના પર ગંગા જલ કી વચનબદ્ધતાઓની કો દેખતે હુએ રાજ્યસ્થાન કે ક્ષેત્રોની લિએ જલ આપૂર્તિ કરના સંભવ પ્રતીત નહીં હુએ। રાજ્યસ્થાન સરકાર કો અક્તૂબર 1988 મેં સલાહ દી ગયી કિ વહ યે હ મામલા યમુના પર અત્તરાર્જિય બૈઠકે સમઝ લાએ। યમુના વિવાદ પર વિચારને કે લિએ જલ સંસાધનોની મેં અત્તરાર્જિ

मुद्दों पर स्थायी समिति की बैठक सितम्बर, 1990 में आयोजित की गयी थी परन्तु इस मुद्दे पर विचार नहीं हो पाया। किंतु राजस्थान की जल-आवश्यकताओं को पूरा करने के लिए पूर्व की ओर प्रवाहित होने वाली हिमालयी नदियों के अधिशेष प्रवाहों को परिचम को ओर मोड़ने का सामान्य मुद्दा राष्ट्रीय जल विकास अभिकरण की बैठकों में राजस्थान द्वारा अलग से उठाया गया। यह निर्णय लिया गया कि 8वीं योजना अवधि के दौरान इस पहलू पर अध्ययन पूरे किए जाएं। तदनसार राष्ट्रीय जल विकास अभिकरण ने ये अध्ययन शुरू किए हैं।

जल-संसाधनों का उपयोग

3490. श्रीराजभाई ए० परमार : क्या जल संसाधन मंत्री यह बताने की कृपा करेंगे कि :

(क) क्या यह सच है कि चल रहे जल विवादों के कारण जल संसाधनों का उपयोग नहीं हो पा रहा है; और

(ख) सरकार राष्ट्र हित में जल संसाधनों का समुचित उपयोग करने के लिए क्या प्रयास कर रही है?

जल संसाधन मंत्री (श्री विद्याचरण शुक्ल) : (क) चूंकि जल विवाद, कुल उपलब्ध जल में हिस्से का निर्णय करने के लिए है इसलिए इस समय चल रहे जल विवाद का जल संसाधनों के उपयोग पर अधिक प्रतिकल प्रभाव नहीं पड़ेगा। तथापि, कभी कभी जल संसाधन परियोजनाओं के शीघ्र पूरा करने पर इसका प्रभाव पड़ जाता है।

(ख) सरकार ने वर्ष 1987 से राष्ट्रीय जल नीति तैयार की है। देश में जल संसाधनों के विकास से संबंधित मुद्दों पर विचार करने तथा राष्ट्रीय संसाधन परिषद की प्रगति की सूचना देने के बास्ते राष्ट्रीय जल नीति के क्रियान्वयन की पुनरीक्षा करने के लिए एक राष्ट्रीय जल बोर्ड सितम्बर, 1990 में गठित किया गया है।

Functions of Water and Power Consultancy Services (India) Limited (WAPCOS)

3491. SHRI MENTAY PADMANABHAM: Will the Minister of WATER RESOURCES be pleased to state:

(a) what are the functions and objectives of WAPCOS;

(b) what is the annual budget sanctioned for it stating the details during the last three years;

(c) whether WAPCOS has suggested any water harnessing and storage projects for Andhra Pradesh; and

(d) if so, what are the details thereof?

THE MINISTER OF WATER RESOURCES (SHRI V. C. SHUKLA):

(a) WAPCOS is a premier Consultancy Organisation in the field of Water Resources and Power Department sharing latest technical know-how with other developing countries and with Clients within the country. WAPCOS acts as a nodal agency to project India's experience and expertise in related areas world-wide.

(Rs in Lakhs)

Particulars	Year		
	1990-91	1991-92	1992-93
Revenue Budget			
Income	746.94	984.41	1088.92
Expenditure	616.02	808.48	892.13
Profit before Tax	130.92	175.93	196.79
Capital Budget	89.60	97.35	181.77